

גדליה (דלציו) פרמינגר

תר"ץ - תש"ח

1929-1948

אלבום זה הוא חלק מתכנית ההנצחה הארצית,
מיזם חברתי וערכי, אשר במסגרתו בני נוער פוגשים
משפחה שכולה, לומדים ושומעים על יקיר ליבן
ומכינים אלבום הנצחה.

התלמידים המשתתפים בתכנית זו,
מבצעים את פעילותם במסגרת תוכנית מעורבות חברתית.
התלמידים מלווים בכל שלבי הפעילות
על-ידי פרחי הוראה מהמכללות האקדמיות לחינוך.

תכנית זו נעשית בשיתוף הגופים הבאים :
אגף בכיר הכשרה והתמחות עובדי הוראה, משרד החינוך
ארגון יד לבנים
אולפנת עמליה
ומכללת אפרתה.

כתיבה ועריכה התלמידות: אשרת גביר ותהילה מנצור אולפנת עמליה, ירושלים
לווי הנחייה פרח ההוראה: שולמית כהן, מכללת אפרתה.

גדליה

פרמינגר

1929 - 1948

גדליה (דלציו) פרמינגר

בן לשושנה-רייזל ושמעון פרמינגר

נפל ביום י"א בתמוז תש"ח (18.07.1948)

היה בן 18 בנופלו.

מקום מנוחתו בבית העלמין הצבאי שבהר

הרצל.

< ילדותו

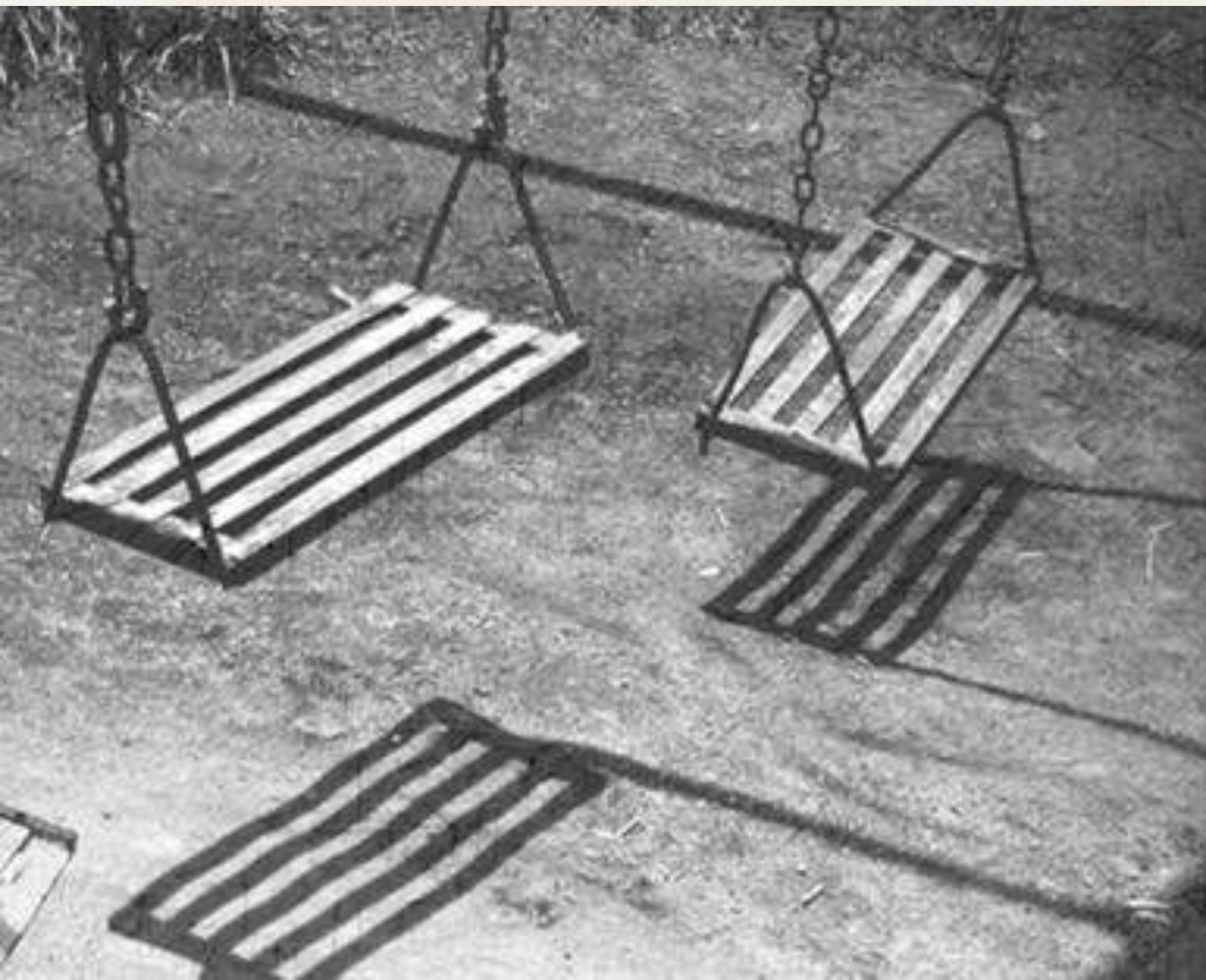
גדליה, בנם של שושנה-רייזל ושמעון,

נולד ביום ז' בחשוון תר"ץ 10.11.1929 ,

גדל ברומניה, בעיר צ'רנוביץ אשר נמצאת בחבל
בוקובינה (כיום נקראת אוקראינה)

שם למד בבית ספר יסודי בעיר מגוריו,

עד שפרצה מלחמת העולם השנייה.

בתחילת מלחמת העולם השנייה (ספטמבר
1939) רומניה לא בחרה צד, אך כעבור שנה
הצטרפה לגרמניה הנאצית.

כאשר נכנסו הגרמנים לצ'רנוביץ, ביולי, 1941,
הם רצחו אלפי יהודים וכ 50,000-נכלאו
בגטאות. למעלה ממחצית הכלואים גורשו
למחנות בטרנסניסטריה, שם נרצחו רובם.

רק כ 20,000-יהודים מהאזור שרדו את המלחמה.

גדליה, הוריו ושלוש
אחיותיו נכלאו במחנה
הסגר באוקראינה.

שני אחיו הנותרים
נרצחו עם כניסת
הגרמנים לעיר.

לאחר מספר חודשים
נספו כל בני המשפחה.

גדליה היה היחיד שניצל,
ונאסף על ידי דודיו.

< נצר אחרון

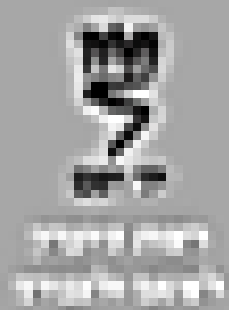

גדליה חלל "נצר אחרון".

חללי "נצר אחרון" הם ניצולי שואה אשר נותרו שריד אחרון ממשפחתם הגרעינית (הורים, אחים, אחיות, בנים ובנות)

"נצר אחרון" חוו על בשרם את אימת השואה בגטאות ו /או במחנות הריכוז וההשמדה ו /או במנוסה ובמסתור בשטחים שנכבשו ע"י הנאצים ו /או בלחימה לצד אנשי המחתרות או הפרטיזנים בשטחי הכיבוש הנאצי שעלו לארץ, בשנות מלחמת העולם השנייה או אחריה, לבשו מדים ונפלו במערכות ישראל.

נִצְר אַחֲרוֹן

בשנת 1998
יזם יהודה
שטרנפלד
את הנצחת
חללי נצר אחרון.
מחקרו של
שטרנפלד
פורסם בספר
שראה אור
בשנת 2008
ובו תועדו 144
חללי נצר אחרון.
לאחר
הוצאת הספר
המשיך המחקר,
וכיום (2021)
עומד מספר
חללי נצר אחרון
על 152.

שמור על העולם / דוד ד'אור

תשמור על העולם ילד
יש דברים שאסור לראות
תשמור על העולם ילד
אם תראה, תפסיק להיות
גיבור של העולם ילד
עם חיוך של מלאכים

תשמור על העולם ילד
כי אנחנו כבר לא מצליחים.
אל תגזים במחשבות
תשמור על העולם ילד
כי כמה שתדע יותר ילד
אתה רק תבין פחות
ובשעה מסוימת
נסגרות כל הדלתות
וכל האהבה נגמרת
רק אתה ממשיך לתהות.

< עליית הנוער

עליית הנוער

קורות המפעל

פרקי
מקרא

דעת
אישים

לקראת תום המלחמה חזר גדליה לרומניה.

ב - 17 ביולי 1944 עלה ארצה עם ילדי טרנסניסטריה

במסגרת הארגון "עליית הנוער".

עליית הנוער הייתה תנועה ציונית שהוקמה בגרמניה ,
בכוונה להעלות צעירים יהודים לארץ ישראל, ולהכשיר
אותם לעבודה חקלאית.

מטרת הארגון הוא שאיפה לחברה סוציאליסטית
מאופיינת עבודה חקלאית .

עליית הנוער

בשנת 1932 בגרמניה, פוטרו נערים יהודים
מעבודתם בשל היותם יהודים.

הנערים פנו אל סופרת יהודייה מגרמניה בשם רחה
פריאר על מנת שתסייע להם במציאת עבודה.

בעקבות פניה זו, הקשיים הרבים של נוער יהודי
גרמניה, וכתוצאה מהאנטישמיות העולה וגוברת,
העלתה רחה פריאר את ההצעה להעלות נוער יהודי
מגרמניה אל ארץ ישראל, בה יוכלו לקבל חינוך
לאומי.

רחזה פריאר

ד"ר זיגפריד להמן

פריאר פנתה אל גורמים מרכזיים שונים בארץ ישראל (הסתדרות העובדים, ההסתדרות הציונית בגרמניה, ויצו, עזרא ואחרים) אך לא זכתה למענה. היא החליטה לפעול בכל זאת, ובסיועו של ד"ר זיגפריד להמן, הצליחה להביא קבוצה ראשונה של 12 נערים לארץ ב - 12 בספטמבר 1932, שם נקלטו בפנימיות, משקים, קיבוצים וכפרי נוער. הייתה זו הקבוצה הראשונה של "עליית הנוער".

< חינוך

גדליה התחנך בארץ, במוסד

החינוכי-חקלאי "עליה" בפתח תקווה.

דודו רצה שיחיה עימו בארצות הברית,

אך גדליה סירב לעזוב את הארץ.

במשך ארבע שנים שהה
במוסד. בהתמדה ובשקט
פעל את דרכו בחיים
ובלימודים.

גדליה זכור כתלמיד
ירא שמיים, מצטיין
וראשון בכיתתו:
"מלא מרץ, ער ופעיל,
על אף שמטבעו
שתקן היה, וצנוע"

מחכה / עידן רייכל

יום אחד זה יקרה
בלי שנרגיש משהו ישתנה,
משהו יירגע בנו,
משהו יגע בנו
ולא יהיה ממה לחשוש.
וזה יבוא כמו קו חרוט על כף יד,
זה יבוא בטוח בעצמו,
כאילו היה שם תמיד וחיכה רק שנבחין בו.
וזה יבוא אתה תראה,
הידיים הקפוצות יתארכו
והלב השומר לא להיפגע יפעם בקצב רגיל.
זה יבוא כמו שהטבע רגיל להיות שלם עם
עצמו...

< צבא

בפרוץ מלחמת העצמאות התגייס גדליה עם חבריו לפלמ"ח.

בינואר 1948 צורף לפלוגה דתית,
עבר אימונים צבאיים בשדה אליהו
והוצב בגדוד "העמק" בחטיבת "יפתח"
שהייתה חטיבה מספר 11.

השתתף כמקלען בקרבות הראשונים בעמק ובגליל.

"ר א ש ו נ י ם ת מ י ד א נ ח נ ו"

מלחמת העצמאות החלה ב - 30 בנובמבר 1947.
מיד לאחר שתוכנית החלוקה התקבלה באו"ם, פתחו
ערביי ישראל בהתקפות כנגד היישוב היהודי בארץ
כדי למנוע את הקמתה של המדינה. עקב צעד זה ,
נפתח השלב הראשון של המלחמה. היקף הלחימה
הוגבל מאוד בשל נוכחות הצבא הבריטי, שהיה
בתהליך של פינוי כוחותיו משטחי ארץ ישראל.

באפריל 1948, כשבעה חודשים מאז פרוץ המלחמה, עבר הצבא היהודי למתקפה באזורים שונים בארץ, והביס את הכוחות הערביים.

ב - 14 במאי 1948, ביומו האחרון של המנדט הבריטי, הוכרזה הקמת מדינה יהודית בארץ ישראל. למחרת פלשו למדינה צבאות של מספר מדינות ערביות (סוריה, עיראק, ירדן ומצרים), ובכך החל השלב השני של מלחמת העצמאות.

המלחמה נגמרה ב - 20 ביולי 1949, עם חתימת הסכם שביתת הנשק. ישראל וירדן היו המנצחות במלחמה (לפחות מהבחינה הטריטוריאלית) ואילו צבאות המדינות הערביות שפלשו לתחומי ארץ ישראל ספגו מכה קשה. בסופה של מלחמת העצמאות ירושלים חולקה בין ישראל לירדן עד למלחמת ששת הימים, ובסוף המלחמה הכירו המדינות הערביות בגבולות החדשים של ישראל.

במהלך המלחמה ספגו הכוחות הצבאיים של היישוב היהודי בא"י יותר מ- 6,000 הרוגים אשר היוו כאחוז מכלל האוכלוסייה היהודית בארץ עם פרוץ המלחמה. הכוחות הצבאיים הערביים שהשתתפו במלחמה בנוסף לערבים הפלסטינים, ספגו אף הם אבדות ניכרות וכחלק מכך נאלצו לעזוב את בתיהם. כתוצאה מכך, יהודים רבים אשר התגוררו בארצות ערב ספגו אבדות ונאלצו לעזוב.

< חטיבת יפתח

ומבצע דני

לאחד החיילים / רחל שפירא

אם תקלע לרשת השבילים
בטח תראה אחד החיילים
שברצון הייתי מחבקת
לו רק היה פתאום ניצב מולי.

אם תסתובב בינות האוהלים
שמה נמצא אחד החיילים
אם הוא ישן - עצור ואל תפריע
לו אעבור בחלומי עכשיו.

כמו אחרים, הוא לובש בגדי חאקי
ולרגליו נעליים גבוהות
רק שבעיני הוא אינו דומה לאיש -
הוא יחיד ומיוחד מאוד.

כמו אחרים, הוא נצרב מן השמש
ותלתליו נגזזו על עורפו
רק שבעיני הוא אינו דומה לאיש -
הוא יחיד ומיוחד מאוד.

כמו אחרים, הוא לובש בגדי חאקי
ולרגליו נעליים גבוהות
רק שבעיני הוא אינו דומה לאיש -
הוא יחיד ומיוחד מאוד.

איך אתגנב בצל של העלים
בלי להפר אחד מן הכללים
אם הוא חונה סמוך מאוד לנחל
לו אשתקף במים הצלולים.

חטיבת יַפְתָּח (חטיבה 11 בעבר נקראה גם חטיבה 576), ידועה גם כחטיבת הקומנדו במילואים - חטיבת מילואים בצה"ל. בראשיתה הייתה חטיבת פלמ"ח שהוקמה בגליל בעיצומה של מלחמת העצמאות, בסוף מאי 1948.

חטיבת יפתח, שלאחר פירוק הפלמ"ח השתלבה בצה"ל, לחמה בכל מלחמות ישראל.

חטיבת יפתח עברה שינויים, עד שבסופם
הייתה תחת פיקוד "עוצבת עידן" ושימשה
כחטיבת שריון במילואים עד פירוקה
בשנת 2014. בשנת 2016 הוקמה החטיבה
מחדש על בסיס גדודי המילואים של
חטיבת החרמון שנסגרה, ושימשה כחטיבת
הקומנדו במילואים של פיקוד הצפון תחת
"עוצבת הבשן". בשנת 2020 עברה
החטיבה ל - "עוצבת הבזק" וכך היא עד
היום.

בערב ההפוגה הראשונה במלחמת
העצמאות, בתחילת יוני 1948,
ירדה חטיבת יפתח לסייע במערכה
על הדרך לירושלים, וגדליה
השתתף בקרב על משלטי לטרון.
עם חידוש הלחימה השתתפה
חטיבת יפתח במבצע "דני"
באזורי לוד, רמלה ולטרון.

ארץ צבי /יהורם גאון

בחצי הלילה, הם קמו
והכו בקצה העולם.
כבני רשף, חשו הרחקיו עוף,
להשיב את כבוד האדם.

אל ארץ צבי
אל דבש שדותיה,
אל הכרמל, והמדבר
אל עם אשר, לא יחשה,
שאת בניו, לא יפקיר לזר!

אל ארץ צבי
שבהריה, פועמת עיר מדור
לדור
אל ארץ אם, לטבורה,
קשורים בניה בטוב וברע.

בחצי הלילה
עוברת, בשדותינו רוח שרב,
ערבה אילמת, תרכין אז ראש,
על אשר עם שחר לא שב.

אל ארץ צבי
אל דבש שדותיה,
אל הכרמל, והמדבר
אל עם אשר, לא יחשה,
שאת בניו, לא יפקיר לזר!

אל ארץ צבי
שדמעותיה, נושרות על שדה
חמניות
שעיצבונה, וששונה,
הם שתי וערב, בבגד יומה.

מבצע דני

היה המבצע העיקרי של צה"ל במהלך מלחמת העצמאות.

מבצע זה נערך מ-10 ביולי 1948 עד ל-18 ביולי 1948. המבצע נקרא בתחילה מבצע לרל"ר (ראשי תיבות של היעדים המרכזיים לכיבוש במבצע - לוד, רמלה לטרון ורמאללה). (למרות שהושגו רק שני היעדים הראשונים, נחשב המבצע להצלחה גדולה. בסופו כוחות הלגיון הירדני הורחקו במידה ניכרת ממרכז הארץ, ובעיקר מגוש דן. כמו כן, הורחב במידה ניכרת פרוזדור ירושלים.

מבצע זה היווה נקודת ציון
בתולדות צה"ל משתי בחינות.
הראשונה - היה זה, למעשה,
המבצע האוגדתי הראשון.
והשנייה - הייתה זו הפעם הראשונה
בה הופעלו טנקים של צה"ל בקרב,
אם כי התוצאות לוקות בחסר.
המבצע נקרא על שם דני מס,
מפקד מחלקת ה - ל"ה.

< נפילתו

בליל 17 ביולי 1948, מספר שעות לפני
שנכנסה לתוקף ההפוגה השנייה, תפס גדוד
"העמק" את משלט שילתא בחלקו המזרחי
של רכס קוריקור (אל בוריג'), כדי לאיים על
אגפו של מערך הלגיון הירדני בלטרון.

בבוקרו של יום י"א בתמוז תש"ח
(18.7.1948) התברר כי כוח לגיון
מחזיק בחלקו המערבי, השולט,
של הרכס. האויב הסתייע
בשריוניות ותקף את הכוח שישב
במשלט משני כיוונים.

הכוח הישראלי נאלץ לסגת,
ובנסיגה הקשה בשטח פתוח
הנתון לאש צולבת נפלו למעלה
מארבעים לוחמים.

**גדליה, שנשלח להודיע
למחלקתו שעליה לסגת,
נהרג מפגיעת כדור בראשו.**

גדליה היה בן שמונה - עשרה בנפלו.

גופות הנופלים נותרו בשטח ירדן, ונאספו
על ידי הרבנות הצבאית כעבור יותר משנה.

הגופות הובאו לקבר אחים בבית העלמין
הצבאי בהר הרצל ביום י"א באדר תש"י

(28.2.1950)

ת.נ.צ.ב.ה

"יִזְכּוֹר עִם יִשְׂרָאֵל אֶת בְּנָיו וּבָנוֹתָיו, הַנָּאֲמָנִים

וְהָאֲמִיצִים,

חֵילֵי צָבָא הַהֶגְנָה לְיִשְׂרָאֵל,

וְכָל לוחָמֵי הַמַּחֲתָרוֹת

וְחֻטִּיבוֹת הַלוחָמִים בְּמַעֲרָכוֹת הָעֵם,

וְאֲנָשֵׁי קְהֵלוֹת הַמוֹדִיעִין, הַבִּטְחוֹן,

הַמְשָׁטָרָה וְיִשְׁרוֹת בְּתֵי הַסֵּהר,

אֲשֶׁר חָרְפוּ נַפְשָׁם בְּמִלְחָמָה עַל תְּקוּמַת יִשְׂרָאֵל,

וְכָל מִי שֶׁנִּרְצָחוּ בְּאַרְץ וּמְחוּצָה לָהּ בְּיַדִּי

מְרַצְחִים מְאֻרְגָּנִי הַטֶּרֹר.

יִזְכּוֹר יִשְׂרָאֵל וְיִתְבָּרַךְ בְּזִרְעוֹ וְיֵאָבֵל עַל זֵיו

הָעֲלוּמִים

וְחֻמַּדַּת הַגְּבוּרָה וְקִדְשָׁת הָרָצוֹן וּמִסִּירוֹת הַנֶּפֶשׁ

שֶׁל הַנִּסְפִּים בְּמַעֲרָכָה הַכְּבֵדָה.

יִהְיוּ חֲלָלֵי מַעֲרָכוֹת יִשְׂרָאֵל עֲטוּרֵי הַנֶּצָּחוֹן

חַתוּמִּים בְּלֵב יִשְׂרָאֵל לְדוֹר דּוֹר."

< הנצחתו

"המעט שאנו, החיים, יכולים לגמול
לחברנו המתים - הוא הזיכרון
ההולך אחריהם ואיתנו"
-יצחק רבין -

מקום מנוחתו של גדליה הוא
בבית העלמין הצבאי בהר
הרצל.

אזור ב, חלקה 3, שורה 4, קבר 1.

גלעד לנופלים בשילטא אל בורג 'במלחמת העצמאות ביער איילון

הנצחתו

בית יד לבנים פתח תקווה

אנדרטה בלפיד לנופלים בקוריקור ושילטא אל בורג 'במלחמת העצמאות

מצבה לבני רמת גן שנפלו במלחמת העצמאות

הנצחתו

פינת זיכרון לנופלים מכפר הנוער אמי"ת בפתח תקווה

אנדרטת נצר אחרון בהר הרצל

כשהלב בוכה / שרית חדד

כשהלב בוכה רק אלוהים שומע
הכאב עולה מתוך הנשמה
אדם נופל לפני שהוא שוקע
בתפילה קטנה חותך את הדממה.

שמע ישראל אלוהי אתה הכל יכול
נתת לי את חיי נתת לי הכל
בעיני דמעה הלב בוכה בשקט
וכשהלב שותק הנשמה זועקת.

שמע ישראל אלוהי עכשיו אני לבד
חזק אותי אלוהי עשה שלא אפחד
הכאב גדול ואין לאן לברוח
עשה שיגמר כי לא נותר בי כוח.

< חוויות

מכתיבת

האלבום

מילות פרידה מהתלמידות -

השנה גילינו עולם חדש, שלא הכרנו מקרוב.

ובעולם הזה, לא הכל היה טוב.

בעולם של גדליה היו מלחמות עקובות מדם,

בעולם של גדליה נלקחו במהירות חיי אדם.

גדליה, רצינו להגיד לך תודה.

תודה על שלימדת אותנו מה זאת אהבה לארץ.

לימדת אותנו עוד על קום המדינה,

ממבט אישי של נער בן גילנו.

לימדת אותנו על מלחמת העצמאות,

על חטיבת יפתח, על מבצע דני.

תודה שלקחת אותנו למסע הזה,

יחד עם הזיכרון שלך.

התלמידות - תהילה חקשור ואשרת גביר

מילות פרידה מנצר אחרון

שרידים אחרונים למשפחותיכם,

נפלתם במלחמה למען המדינה.

145 חיילים הייתם, נצר למשפחה שלמה

שנספתה בשואה.

לא הותרתם מי שיאמר עליכם קדיש

הבית שהיה איננו.

על קרבות הארץ לחמתם,

סיפורים על אודותיכם שמענו.

לעולם תישארו קרובים ללבנו

ועל יסודותיכם קמה מדינתנו.

כהן שולמית - סטודנטית